

логія та мистецтвознавство. Питання теорії та практики. У 3-х ч. ч. III. Тамбов: Грамота, 2011. № 6 (12). С.122.

2. Цивільне право України: В 2-х томах. Т. 1: Підручник. За заг. ред. Є. О. Харитонова, Н. Ю. Голубевої: Вид. друге. Х.: Одіссей, 2010., С.468.

3. Харитонов Є. О., Старцев О. В. Поняття цивільно-правової відповідальності. Цивільне право України : підручник. Вид. 2, перероб. і доп. К.: Істина, 2007., С.445.

4. Брагінський М. І., Вітрянський, В. В. Договірне право. Книга перша: Загальні положення. 2-ге вид. М.: Статут, 2005. С.705.

5. Хохлова Г. В. Поняття цивільно-правової відповідальності. *Актуальні проблеми цивільного права*. 2002. Вип. 5. С. 80.

6. Загородній С. А. Актуальні проблеми виникнення цивільно-правової відповідальності. *Право і безпека*. 2011. № 1 (38) С. 229.

Шадріна Дар'я Андріївна,

*студентка 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
Спасова К. І.*

АЛІМЕНТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДІТЕЙ ПЕРЕД БАТЬКАМИ

На сьогоднішній день аліментні відносини відіграють дуже важливу роль в соціально-економічному розвитку, а саме утримання батьків своїми повнолітніми дітьми.

Утримання батьків дітьми є відповідною компенсацією за утримання і турботу, надану батьками дитині. В нормальних умовах діти добровільно допомагають своїм непрацездатним батькам і турбуються про них.

Однак, безсумнівно, неможливо змусити дорослих повнолітніх дітей любити і поважати своїх батьків. Любов, доброта, порядність, чесність є етичними поняттями, а не юридичними. Разом з тим слід пам'ятати, що однією з основних цілей регулювання сімейних відносин, відповідно до частини другої статті 1 Сімейного кодексу України, є утвердження почуття обов'язку перед батьками.

Конституція України (Далі-КУ) та Сімейний кодекс України (далі-СК) закріплюють, що діти зобов'язані піклуватися про своїх непрацездатних батьків.

Відповідно до статті 202 СК України повнолітні дочка, син зобов'язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної допомоги. [1].

Відповідно до цієї статті ми бачимо, що право на утримання виникає за двох умов, якщо батьки: є непрацездатними та потребують матеріальної допомоги.

Непрацездатними є особи, які досягли встановленого Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (стаття 26) пенсійного віку, або особи з інвалідністю, у тому числі діти з інвалідністю, а також особи, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника відповідно до закону, потребують матеріальної допомоги (тобто батьки не мають можливості забезпечити своє гідне існування у зв'язку з відсутністю пенсії чи її низького розміру).

Що стосується матеріальної допомоги, то необхідно враховувати всі обставини, які свідчать про її потребу. При цьому дохід матері або батька, вищий за прожитковий мінімум, автоматично не означає, що батьки не потребують матеріальної допомоги.

Якщо мати, батько були позбавлені батьківських прав і ці права не були поновлені, обов'язок утримувати матір, батька у дочки, сина, щодо яких вони були позбавлені батьківських прав, не виникає.

Відповідно достаття 1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [5] непрацездатними визнаються особи, які досягли пенсійного віку та інваліди I, II, III груп [2].

Обов'язок повнолітніх дітей піклуватися про своїх непрацездатних батьків закріплений в статті 51 Конституції України [4]. Дана конституційна норма знайшла своє відображення і в Сімейному кодексі України (статті 202-206). Дане піклування полягає в матеріальній підтримці батьків, особистому догляді за ними, захисті прав та інтересів тощо.

Але постає питання, на підставі яких умов у повнолітніх дітей виникає обов'язок утримувати своїх непрацездатних батьків. По-перше, це походження дитини від матері, батька (кровне споріднення) або наявність між ними інших юридично значущих зв'язків (зокрема, усиновлення). По-друге, непрацездатність матері, батька (тобто вони є особами, які досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» або особами з інвалідністю). Та по-третє, потреба матері, батька в матеріальній допомозі.

Утримання батьків включає в себе сплату аліментів; участь у додаткових витратах на батьків, викликаних тяжкою хворобою, інвалідністю або немічністю [3].

Слід звернути увагу, що обов'язок виплачувати аліменти батькам може бути покладено лише на повнолітніх дітей. Але якщо батьки були позбавлені батьківських прав і ці права не були поновлені, обов'язок утримувати матір, батька у дочки, сина, щодо яких вони були позбавлені батьківських прав, не виникає.

Що стосується саме сплати аліментів, то це може відбуватися двома способами. Перший- це добровільно, тобто повнолітні діти виявляють добровільне бажання виконати обов'язок щодо утримання непрацездатних батьків, а другий спосіб відбувається в судовому порядку, якщо повнолітні дочка або син не надають матеріальну допомогу добровільно. В такому разі батьки мають право звернутися з позовом до суду про стягнення аліментів.

При цьому батьки і діти можуть врегулювати свої відносини домовленістю (договором). Це означає, що повнолітні дочка, син і батьки за бажанням можуть укласти договір про сплату аліментів на батьків.

Тим більше, національне законодавство дозволяє стягувати аліменти з того з батьків, з ким проживає дитина. Якщо він не проживає з батьками, то може звернутися до суду з іншим законним представником. Це може бути будь-який родич дитини.

Платником аліментів завжди є той із батьків, хто проживає окремо від дитини, або обоє батьків, якщо дитина навчається у відповідному навчальному закладі. Постійно доводиться стикатися з думкою громадян, що якщо батька чи матір позбавили батьківських прав, то він не повинен платити аліменти. Але це не так, навпаки, законодавство зобов'язує суд стягнути аліменти з того з батьків, хто був позбавлений батьківських прав, навіть якщо останній не вимагає стягнення.

Якщо ж буде доведено, що батьки не брали жодної участі в житті дитини, ухилялися від виконання батьківських обов'язків, не сплачували аліменти, суд може звільнити дочку, сина від аліментного обов'язку матері, батька та обов'язку брати участь у додаткових витратах. При чому загальна сума заборгованості має перевищувати суму відповідних платежів за три роки, а на момент ухвалення рішення судом така заборгованість є непогашеною. рішення про визначення розміру аліментів на батьків. Дана несплата аліментів підтвер-

джується органом державної виконавчої служби у встановленому законом порядку. В такому разі буде нарахований штраф, а саме за рік це буде 20% від суми несплачених аліментів, за два роки 30% та через три роки це вже буде 50% від суми несплачених аліментів.

В ході дослідження аліментних зобов'язань дітей перед батьками, ми дійшли до висновку, що з повнолітніх дочки та сина можуть бути стягнені аліменти на утримання батьків, якщо одночасно доведено всі умови: 1) походження дитини від матері, батька; (кровне споріднення) або наявність між ними інших юридично значущих зв'язків; 2) непрацездатність матері, батька; 3) потреба в матеріальній підтримці з боку матері та батька. При цьому обов'язок повнолітніх «дітей» не пов'язаний з їхньою непрацездатністю та можливістю матеріально допомагати батькам, хоча це, звичайно, враховується, а також сімейний стан сторін. Водночас слід нагадати, що такий обов'язок не є абсолютним, тому повнолітні доньки та сини можуть бути звільнені від його виконання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Обов'язок повнолітніх дітей – утримувати батьків. URL: <https://np.pl.ua/2018/10/obov-iazok-povnolitnikh-dite-utrymuvaty-bat-kiv-oleh-tymchenko/>
3. Обов'язок повнолітніх дітей піклуватися про своїх непрацездатних батьків. URL: <https://obolonska-gromada.gov.ua/news/1613574997/>
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1058-15>